

Modelong Banghay- Aralin sa Values Education

Kuwartar 2

Aralin

6

PAG-AARIN NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Modelong Banghay Aralin sa Values Education 8
Kuarter 2: Aralin 6 (Linggo 6)
TP 2024-2025

Ang materyal na ito ay inilaan lamang para sa paggamit ng mga guro na kalahok sa pilot implementation ng MATATAG K to 10 Curriculum sa Taong-Panunurang 2024-2025. Layunin nito na tumulong sa paghahatid ng mga nilalaman, pamantayan, at mga kasanayang pampagkatuto ng kurikulum. Ang anumang hindi awtorisadong pagkopya, pamamahagi, pagbabago, o paggamit ng materyal na ito labas sa itinakdang saklaw ay mahigpit na ipinagbabawal at maaaring magresulta sa angkop na mga mga legal na hakbang at kaparusahan.

Ang mga akda na ginamit sa materyal na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahinulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga bumuo ng materyal ang karapatang-aring iyon.

Mga Tagabuo

Manunulat:

- Shaina Bianca J. Gerente

Tagasuri:

- Amabel T. Siason (West Visayas State University)

Mga Tagapamahala

Philippine Normal University
Research Institute for Teacher Quality
SiMERR National Research Centre

Pinagsikapang tiyakin ang kawastuhan ng mga impormasyon na nasa materyal na ito. Para sa mga katanungan o puna, maaari pong sumulat o tumawag sa Tanggapang ng Direktor ng Bureau of Learning Resources sa pamamagitan ng pagtawag sa mga numero ng telepono (02) 8634-1072 at 8631-6922 o sa pamamagitan ng email sa blr.od.@deped.gov.ph.

VALUES EDUCATION / KUWARTER 2 / BAITANG 8

I. NILALAMAN NG KURIKULUM, PAMANTAYAN, AT MGA KASANAYAN SA ARALIN	
A. Mga Pamantayang Pangnilalaman	Natututuhan ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga tugon ng pamilya sa mga pangangailangang pisyolohikal na may pagsasaalang-alang sa kalikasan.
B. Mga Pamantayan sa Pagganap	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga tugon ng pamilya sa mga pangangailangang pisyolohikal na may pagsasaalang-alang sa kalikasan upang malinang ang pagiging mapamaraan.
C. Mga Kasanayan at Layuning Pampagkatuto	Nakapagsasanay sa pagiging mapamaraan (<i>resourceful</i>) sa pamamagitan ng pagtatanim, pagbuburo at iba pang kaugnay na gawain nang may pagsasaalang-alang sa kalikasan A. Natutukoy ang mga tugon ng pamilya sa mga pangangailangang pisyolohikal (hal. pagtatanim ng gulay, pagbuburo, at iba pang kaugnay na gawain). B. Naipaliliwanag na ang mga tugon ng pamilya sa mga pangangailangang pisyolohikal gaya ng pagtatanim, pagbuburo at iba pang kaugnay na gawain, bilang pinagkukunan ng pagkain ay paraan upang matugunan ang kanilang pangangailangan gamit ang kakayahan at taglay na resorses. C. Naisasakilos ang mga paraan sa pagtugon ng pamilya sa mga pangangailangang pisyolohikal na may pagsasaalang-alang sa kalikasan.
D. Nilalaman	Mga Tugon ng Pamilya sa mga Pangangailangang Pisyolohikal na may Pagsasaalang-alang sa Kalikasan
E. Lilinanging Pagpapahalaga(Values to be Developed)	Mapamaraan (<i>Resourceful</i>)
F. Integrasyon	<i>Maslow's Hierarchy of Needs</i>

II. BATAYANG SANGGUNIAN SA PAGKATUTO

5 Dahilan Kung Bakit Dapat Kumain Ng fermented foods. (2023, January 1). Hello Doctor. Retrieved May 12, 2024, from <https://hellodoctor.com.ph/fil/masustansiyang-pagkain/nutrition-facts-fil/benepisyo-ng-fermented-foods/>
 Caremin. (2024, March 10). *Ultra-poverty and hunger*. International Care Ministries. Retrieved May 12, 2024, from <https://www.caremin.com/2024/01/136139>

Commission on human rights of the Philippines. (n.d.). Retrieved May 12, 2024, from <https://www.facebook.com/chrgovph/posts/maraming-surplus-na-pagkain-ang-nasasayang-mula-sa-mga-ibat-ibang-establishments/1962097590573443/>

Eco-friendly Na Pagkain: Paano Naaapektuhan Ng Iyong Diyeta ang Iyong carbon footprint. (2024, March 26). Factory Farming: Cruelty for Humans, Animals and the Planet - Humane Foundation. Retrieved May 12, 2024, from <https://cruelty.farm/tl/eco-friendly-na-pagkain-kung-paano-nakakaapekto-ang-iyong-diyeta-sa-iyong-carbon-footprint/>

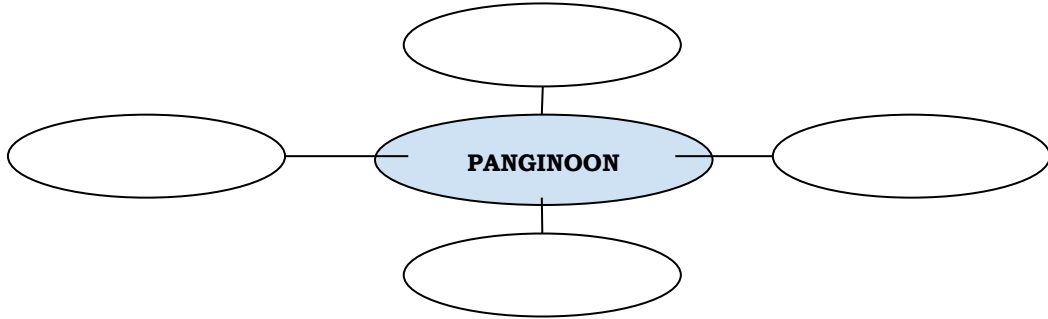
Food security and nutrition and sustainable agriculture | Department of Economic and Social Affairs. (n.d.). Sustainable Development. Retrieved May 12, 2024, from <https://sdgs.un.org/topics/food-security-and-nutrition-and-sustainable-agriculture>

Imperial, Et Al. (2005). *Kayamanan IV* 2005 ed. Google Books. https://www.google.com.ph/books/edition/Kayamanan_Iv_2005_Ed/ZGw1yVb1Uu0C?hl=en&gbpv=1&dq=Pangangailangang%20Pisyolohikal&pg=PA121&printsec=frontcover

Koster, A. (2024, February 10). Learning from our Ancestors – The Art of Being Resourceful. Rootsandwings. Retrieved May 12, 2024, from <https://rootsandwings.ie/blog/the-art-of-being-resourceful/>

Philippine Statistics Authority. (2023, December 22). Philippine Statistics Authority | Republic of the Philippines. <https://psa.gov.ph/statistics/poverty/node/1684061846>

Poverty In The Philippines [Photograph]. (n.d.). change.org. <https://assets.change.org/photos/4/rq/gm/drRqgMuiysRLEHU-800x450-noPad.jpg?1682513785>

III. MGA HAKBANG SA PAGTUTURO AT PAGKATUTO		MGA TALA SA GURO
A. Pagkuha ng Dating Kaalaman	UNANG ARAW 1. Maikling Balik-aral ANG SENTRO NG PAMILYA Panuto: Gamit ang <i>concept map</i> sa ibaba, tukuyin kung ano ang nagagawa sa pamilya kung ang panginoon ang sentro nito. Pagkatapos ay sagutin ang mga katanungan sa ibaba. <pre> graph TD A([PANGINOON]) --- B([ ]) A --- C([ ]) A --- D([ ]) A --- E([ ]) </pre>	Gawin ang gawain sa loob ng 5 minuto. Maaari ring magkaroon ng pagbabahagian sa klase.

	Mga tanong: 1. Bakit mahalaga na makilala ang presensya ng Diyos sa ating buhay? 2. Paano nakatutulong ang presensya ng Diyos sa Pamilya lalo na sa oras ng pangangailangan? 3. Ano-ano ang iyong ginagawa upang mapanatili ang presensya ng Diyos sa iyong buhay?	
B. Paglalahad ng Layunin	1. Paglinang sa Kahalagahan sa Pagkatuto sa Aralin PAGSUSURI NG LARAWAN Gawain 1: PAGSUSURI NG LARAWAN (5 Minuto) 2. Paghawan ng Bokabolaryo sa Nilalaman ng Aralin UGNAY SALITA Panuto: Tukuyin ang mga salita na maaaring iugnay sa mga konseptong nasa ibaba. Ilagay ang sagot sa kahon. Mapamaraan Kahirapan Pangangailangang Mga Kahulugan: (ibibigay ng guro pagkatapos ng gawain) 1. Maparaan: Ang pagiging maparaan o <i>resourcefulness</i> ay tumutukoy sa kakayahang mag-isip at magpatupad ng makabago at malikhaing paraan o solusyon sa paglutas ng problema upang makamit ang layunin. 2. Pangangailangang Pisyolohikal: Ang pangangailangan ay ang mga bagay na nararapat na makuha o ginagamit ng tao upang mabuhay. 3. Kahirapan: Ang kahirapan ay isang kalagayan kung saan hindi nakakamtan o hiraip makamitan ng nakakaranas nito ang mga pangunahing pangangailangan sa pang araw-araw.	Gawain 1: <i>Tingnan ang sagutang papel ng pagkatuto para sa aktibidad na gagawin ng mga mag-aaral</i> Gawin ang gawain sa pamamagitan ng pagbabahagian sa klase at pagtawag ng mga mag-aaral na sasagot sa mga katanungan. Gawin ito sa loob ng 7 minuto. UGNAY SALITA Maaaring isulat ng mga mag-aaral ang kanilang sagot sa pisara at pagkatapos ay ipoproseso ng guro ang mga naging kasagutan sa pamamagitan ang pag-uuganay nito sa mga kahulugan ng mga salita o konsepto. Gawin ito sa loob ng 7 minuto.

C. Paglinang at Pagpapalalim

Kaugnay na Paksa 1: Mga Tugon ng Pamilya sa mga Pangangailangang Pisyolohikal

1. Pagproseso ng Pag-unawa

Ang tao ay may iba't ibang pangangailangan na kinakailangang tugunan. Ayon kay Abraham Maslow, isang sikologo, ang pangangailangan ng tao ay may iba't ibang antas ayon sa kakayahan na maisakatuparan ito upang matamo ang kasiyahan. Narito ang kaniyang teorya na *Hierarchy of Needs*.

(Ginawa gamit ang Canva)

Batay sa teoryang ito, dapat munang matugunan ng isang tao ang kaniyang mga pangunahing pangangailangan bago umusbong o bigyang-pansin ang matataas niyang pangangailangan.

Upang maisakatuparan ang pinakamataas na baiting, unang dapat na tugunan ng tao ang kaniyang pangangailangang pisyolohikal. Ang pangangailangang ito ay nababatay sa mga mekanismo ng ating katawan upang manatiling normal ang takbo nito at upang mabuhay ang tao. Nakapaloob dito ang pangangailangan ng tao sa tubig, pagkain, damit, tirahan, at hangin.

IKALAWANG ARAW

Ngunit dahil sa kahirapan ng karamihan ng mga Pilipino, hrap ang marami na matugunan ang mga pangangailangang ito. Ayon nga sa *Philippine Statistics Authority* unang kalahati ng taong 2023, tinatayang 22.4% ng populasyon o 25.24 milyong tao sa Pilipinas ang nakakaranas ng kahirapan.

Ang kahirapan ng mga Pilipino ay dulot ng kawalan ng trabaho at pagtaas ng presyo ng mga bilingin. Dahil dito hindi nagiging sapat ang kita ng isang pamilya na tugunan ang kanilang mga pangunahing pangangailangan. Kung walang

Talakayin ang Teorya ni Abraham Maslow sa Kaugnay na Paksa 1 sa loob ng 20 minuto.

Tapusin ang unang parte ng talakayan sa bahaging ito. Maaaring magtanong sa mga mag-aaral ng mga pangangailangan pisyolohikal ng kanilang pamilya bilang pagbabahagi sa naging aralin.

Bago magsimula sa ikalawang parte ng talakayan, magkaroon muna ng maikling balik-aral sa naging talakayan tungkol sa teorya ni Maslow.

Talakayin ang bahaging ito sa loob ng 25 minuto.

	sapat na mapagkukunan, ang mga magulang ay madalas na hindi makapagbigay ng pagkain para sa kanilang sarili o sa kanilang mga anak. Ang kakulangan sa pagkain, o masustansiyang pagkain ay maaaring humantong sa mahinang kalusugan at maaaring makaapekto sa halos lahat ng bahagi ng buhay (Caremin, 2024). Sa loob ng Pilipinas, tinatantya ng Kagawaran ng Agham at Teknolohiya ang 2% ng pambansang populasyon bilang lubhang walang katiyakan sa pagtugon sa kanilang pangangailangan sa pagkain. Upang matulungan ang pamilya, ang gobyerno ay mayroong mga ginawang programa upang makatulong sa pagbibigay ng <i>financial assistance</i> sa pamilyang Pilipino tulad ng Pantawid Pamilyang Pilipino Program o 4Ps. Kaugnay nito, may mga organisasyon din na tumutulong tulad ng ICM o International Care Ministries na may programang <i>Transform Poverty Alleviation Program</i> upang magkaroon ng seguridad sa pagkain ang mga pamilyang Pilipinong kasapi nito. Narito ang ilan sa mga itinurong pamamaraan ng organisasyon at ginagawa ng maraming pamilya upang magkaroon ng seguridad sa kanilang pangunahing pangangailangan. 1. Pagiging Mapamaraan - Ang pagiging mapamaraan o ang kakayahang mag-isip at magpatupad ng makabago at malikhaing paraan o solusyon ay makatutulong sa paglutas sa problema sa mga pangangailangan ng pamilya. Halimbawa: ang pagiging mapamaraan sa pagkain tulad ng pagbuburo o <i>fermentation</i> ay makatutulong na mapanatili ang mga pagkain na iimbakin sa mahabang panahon. 2. Pagiging Matalinong Mamimili - Pagbabadyet nang maingat at paggamit ng pera sa kung ano lamang ang kinakailangan. Ito ay makatutulong upang makatipid. Halimbawa, pagbili ng mga pagkain na magtatagal at hindi madaling masira at pagbili ng mga bagay na hindi naman kailangan. 3. Pagiging Kritikal at Responsable sa Paggamit ng Likas na Yaman: Pagiging matipid sa paggamit at hindi pag-aaksaya ng tubig at elektrisidad. 4. Pagtanim ng Gulay sa Organikong Pamamaraan- Ito ay isang pagsasaka na nangangalaga sa kalikasan, kalusugan, at mamimili. Sa ganitong	

pamamaraan, maaaring magtanim ang pamilya ng mga gulay sa bakuran o isang lalagyan o paso na makatutulong sa pagbibigay ng masustansiyang gulay at pagtitipid ng pera ng pamilya. Ito ay makapagbibigay ng pagkain sa kanila sa loob ng ilang araw kapag walang ibang pagpipilian o hindi sapat ang pera upang tugunan ang kanilang pang araw-araw na pagkain.

5. Pagsali sa mga *Community Saving Groups* - Isang grupo na ang layunin ay makapag-ipon at makatipid ng pera na maaaring gamitin o utangin kung kinakailangan ng mga miyembro nito. Makatutulong ang pagsali sa mga grupong ito upang maging suporta sa pangangailangang pinansiyal ng pamilya upang tugunan ang kanilang pangunahing pangangailangan.

Mga pamprosesong tanong:

1. Bakit mahalaga na matugunan ang pangangailangang pisyolohikal ng pamilya? Ipaliwanag.
2. Paano nakakaapekto ang katayuang pinansyal sa pagtugon sa pangangailangang pisyolohikal ng pamilya?
3. Paano nakatutulong ang pagiging maparaan sa pagtugon ng pangangailangan ng pamilya?
4. Naisasagawa ba ng iyong pamilya ang mga paraan na ating nabanggit sa talakayan? Paano? Isulat ang inyong kasagutan sa tsart na makikita sa Pinatnubayang Pagsasanay.

Pinatnubayang Pagsasanay

PAGSASAKILOS

Panuto: Magbigay ng mga kilos na ginagawa ng iyong pamilya sa loob ng iyong tahanan upang matugunan ang inyong mga pangunahing pangangailangan base sa mga paraan na nabanggit sa talakayan. Maaari rin na magbigay ng iba pang mga paraan bukod sa nabanggit.

MGA PARAAN UPANG TUGUNAN ANG PANGANGAILANGAN	KILOS NA GINAGAWA SA TAHANAN
1. Pagiging Mapamaraan	
2. Pagiging Matalinong Mamimili	

PAGSASAKILOS

Gawin ang gawaing ito sa loob ng 10 minuto.

3. Pagiging Kritikal at Responsable sa Paggamit ng Likas na Yaman	
4. Pagtanim ng Gulay	
5. Pagsali sa mga <i>Community Saving Groups</i>	
Iba Pang Paraan	

Mga Tanong:

1. Bakit mahalaga na matugunan ang mga pangunahing pangangailangan ng pamilya?
2. Paano nakatutulong ang mga kilos na inyong ginagawa sa tahanan sa pagtugon sa inyong pangangailangan?
3. Sa iyong palagay, ang mga pagkilos ba ng iyong pamilya sa pagtugon sa inyong pangangailangan ay may pagsasaalang-alang sa pangangalaga sa kalikasan? Paano?

IKATLONG ARAW

1. Paglalapat at Pag-uugnay

Gawain 3: KILOS PARA SA PAGBABAGO (10 Minuto)

Kaugnay na Paksa 2: Pagsasanay sa Pagiging Mapamaraan nang may Pagsasaalang-alang sa Kalikasan

1. Pagproseso ng Pag-unawa

Ang mga tao ay maaaring namumuhay ngayon ng may kasaganaan o kahirapan. Ngunit alin man sa uri ng pamumuhay na ito, marami sa atin ang kinakailangan paalalahanan sa kahalagahan ng pagiging mapamaraan sa pagtugon sa ating mga pangangailangan bilang pagkilala at pag-iingat hindi lamang sa ating buhay kundi sa buhay ng ating kalikasan. Ang pagiging maparaan o *resourcefulness* ay tumutukoy sa kakayahang mag-isip at magpatupad ng makabago at malikhaing paraan o solusyon sa paglutas ng problema upang makamit ang layunin. Sa pamamagitan rin nito natututo na gumawa ng inisyatibo ang isang indibidwal

Gawain 3: *Tingnan ang sagutang papel ng pagkatuto para sa aktibidad na gagawin ng mga mag-aaral*

KILOS PARA SA PAGBABAGO

Bago gawin ang gawaing ito, magkaroon muna ng pagbabalik tanaw sa naging talakayan at ipahanda sa mag-aaral ang kanilang naging gawain sa Pinatnubayang Pagsasanay dahil ito ay kanilang gagamitin para sa ikalawang gawain.

	upang mapangalagaan ang kalikasan tulad ng <i>zero waste, sustainable agriculture, waste/reuse/recycle</i>, at iba pang mga gawain. <i>Ano-ano nga ba ang maaari nating gawin upang ating sanayin ang pagiging maparaan nang may pagsasaalang-alang sa ating kalikasan?</i> Narito ang ilan sa mga paraan upang maging isang mapamaraan. 1. Iplano ang mga pagkain na bibilhin o ihahanda at mamili ng naaayon o base sa kinakailangan lamang upang maiwasan ang pagtatapon ng pagkain. Ang mga <i>zero waste shops</i> at mga palengke ng mga magsasaka ay magandang opsyon sa halip na bumili ng mga supot. 2. Maging malikhain sa mga natirang pagkain. Sa halip na itapon ito, isipin muli kung ano ang maaaring gawin dito o paano ito magagamit sa ibang lutuin. 3. Matuto ng mga kasanayan tulad ng pagtatanim, pagtatahi, at paggagantsilyo. Masaya na ayusin ang mga bagay kaysa sa itapon ito. Hindi lamang ito makatutulong sa kalikasan pati na rin sa kalusugan ng isipan. 4. Matuto kung paano magpreserba ng pagkain tulad ng pagbuburo. Makatutulong ito upang mas patagalin pa ang buhay ng pagkain. 5. Simulan ang pagtatanim ng mga gulay sa bakanteng lupa o sa mga paso. Makatutulong ito sa pagbibigay ng pagkain kung ating kinakailangan. 6. Simulan ang pag-aabono. Ang pag-aabono o <i>composting</i> ay isang kahangahangang paraan upang bawasan ang pagtatapon ng pagkain at makalikha ng pataba sa lupa para sa iyong mga halaman. 7. Gamitin ang mga bagay na mayroon ka na. Madalas nating makalimutan ang mga itinago natin sa mga aparador, silid-imbakan, at iba pa. Ang paggamit sa mga ito ay isang magandang paraan upang iwasan ang pagtatago ng maraming bagay na nagdudulot ng pagdaragdag ng mga basura o pagtatapon nito. 2. Pinatnubayang Pagsasanay Gawain 4: SA ISIP, PUSO, SALITA, AT GAWA (10 Minuto) IKAAPAT NA ARAW 3. Paglalapat at Pag-uugnay Gawain: 5 Pamagat: BASURA NA, NAPAPAKINABANGAN PA! (20 Minuto) Rubrik:	Pagkatapos ay ipoproseso ng guro ang kahalagahan ng pagsasaalang-alang sa kalikasan bilang pag-uugnay sa Kaugnay na Paksa 2. Gawin ito sa loob ng 10 minuto. Talakayin ang Kaugnay na Paksa 2 sa loob ng 20 minuto. Gawain 4: Tingnan ang sagutang papel ng pagkatuto para sa aktibidad na gagawin ng mga mag-aaral SA ISIP, PUSO, SALITA, AT GAWA

	<table><tr><th>Pamantayan</th><th>Iskor</th></tr><tr><td>Pag-unawa: Naunawaan ang naging talakayan at naipakita ito sa nagawang gawain.</td><td>10</td></tr><tr><td>Pagiging Maparaan: Naipakita ang kagalingan sa pagbuo ng isang produkto gamit ang mga bagay na kadalasang naitatapon na at naipakita ang pagsasaalang-alang sa kalikasan.</td><td>15</td></tr><tr><td>Presentasyon: Magaling ang naging presentasyon at naipaliwanag nang maayos ang nagawang gawain.</td><td>15</td></tr><tr><td>Partisipasyon: Lahat ng miyembro ay nagtutulungan upang maisakatuparan ang gawain.</td><td>10</td></tr><tr><td>KABUOAN</td><td>50</td></tr></table>	Pamantayan	Iskor	Pag-unawa: Naunawaan ang naging talakayan at naipakita ito sa nagawang gawain.	10	Pagiging Maparaan: Naipakita ang kagalingan sa pagbuo ng isang produkto gamit ang mga bagay na kadalasang naitatapon na at naipakita ang pagsasaalang-alang sa kalikasan.	15	Presentasyon: Magaling ang naging presentasyon at naipaliwanag nang maayos ang nagawang gawain.	15	Partisipasyon: Lahat ng miyembro ay nagtutulungan upang maisakatuparan ang gawain.	10	KABUOAN	50	Gawin ang gawain sa loob ng 10 minuto. Bago matapos ang oras ng klase i-grupo sila sa lima para sa susunod na gawain kinabukasan. Paalalahanan din sila na magdala ng manila paper. Gawain 5: Tingnan ang sagutang papel ng pagkatuto para sa aktibidad na gagawin ng mga mag-aaral Para sa ikaapat na araw. Magsasama-sama ang magkakagrupa upang gawin ang gawain. Ipagawa ito sa loob ng 20 minuto.
Pamantayan	Iskor													
Pag-unawa: Naunawaan ang naging talakayan at naipakita ito sa nagawang gawain.	10													
Pagiging Maparaan: Naipakita ang kagalingan sa pagbuo ng isang produkto gamit ang mga bagay na kadalasang naitatapon na at naipakita ang pagsasaalang-alang sa kalikasan.	15													
Presentasyon: Magaling ang naging presentasyon at naipaliwanag nang maayos ang nagawang gawain.	15													
Partisipasyon: Lahat ng miyembro ay nagtutulungan upang maisakatuparan ang gawain.	10													
KABUOAN	50													
D. Paglalahat	1. Pabaong Pagkatuto ANONG MASASABI MO? PANUTO: Basahin ang teksto sa ibaba at sagutin ang mga katanungan. Nakapaloob sa panukalang <i>Food Waste Reduction Act (House Bill No. 8873)</i> na nire-require ang <i>food manufacturers, food establishments, supermarket, at culinary schools</i> na paghiwalayin ang mga pagkain na puwede at hindi na puwedeng makain. Ang maiimbak na mga pagkain ay maaaring ipamigay ng Department of Social Welfare and Development (DSWD) sa mga mapipili nitong benepiswarvo. 1. Ano ang iyong opinyon patungkol sa panukalang ito? 2. Sa iyong palagay, paano naipakita ang pagiging maparaan at pagsasaalang-alang sa kalikasan ng panukalang ito? 3. Paano ito makatutulong sa pagtugon sa problema ng isang pamilya at problema ng kalikasan?	Gawain ang paglalahat sa loob ng 10 minuto.												

2. Pagninilay sa Pagkatuto

COMPASS POINTS

Panuto: Sa loob ng limang minuto ay sasagutin ang mga katanungan sa loob ng *compass points*.

IV. EBALWAYSON NG PAGKATUTO: PAGTATAYA AT PAGNINILAY

MGA TALA SA GURO

A. Pagtataya

1. Pagsusulit

Panuto: Basahin ang mga pangungusap sa ibaba at tukuyin kung ito ay nagpapakita ng pagiging maparaan at pagsasaalang-alang sa kalikasan. Ilagay ang **N** kung ito ay naipapakita at **HN** kung hindi. Ibigay din ang dahilan kung bakit. Isulat ang sagot sa patlang.

1. Paggamit ng balat ng saging upang gawing torta para ulamin.

Sagot: _____

2. Pagtatanim ng gulay sa bakuran.

Sagot: _____

Gawin ang pagsusulit sa loob ng 10 minuto.

3. Paghahanda ng pagkain na sobra sa pamilya.

Sagot: _____

4. Pagbili ng mga gamit at pagkain nang hindi tinitingnan ang buhay nito dahil mauubos din naman agad ito.

Sagot: _____

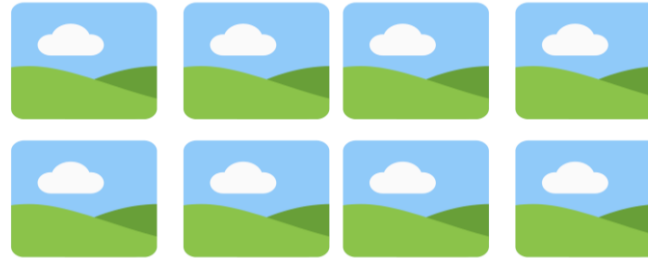
5. Pagbuburo ng pagkain.

Sagot: _____

2. Gawaing Pantahanan/Takdang-Aralin

GAWIN NATIN!

Panuto: Balikan ang inyong ginawa sa gawain na, basura na napapakinabangan pa at subukin gawin ang inyong naisip na bagong produkto gamit ang mga pagkain o bagay na madalas naitatapon sa inyong tahanan. Kunan ng larawan ang buong proseso ng inyong ginawa.

Mga Tanong:

1. Ano ang inyong naging reyalisasyon sa ginawang gawain?
2. Sa iyong palagay, paano ito makatutulong sa pagtugon sa pangunahing pangangailangan ng pamilya sa oras ng kagipitan?
3. Bakit mahalaga na sa pagtugon ng ating pangangailangan ay isinasaalang-alang natin ang ating kalikasan.

	Rubrik:			
	Pamantayan		Iskor	
	Pag-unawa: Naunawaan ang naging talakayan at naipakita ito sa nagawang gawain.		10	
	Pagiging Maparaan: Naipakita ang kagalingan sa pagbuo ng isang produkto gamit lamang ang bagay o pagkain na kadalasang naitatapon na.		15	
	Pagsasaalang-alang sa Kalikasan: Naipakita ang pangangalaga sa kalikasan.		15	
	Produkto: Nakagawa ng panibagong produkto gamit ang mga bagay o pagkain na kadalasang naitatapon na.		20	
	KABUOAN		60	
B. Pagbuo ng Anotasyon	Itala ang naobserhan sa pagtuturo sa alinmang sumusunod na bahagi.	Epektibong Pamamaraan	Problemang Naranasan at Iba pang Usapin	Hinihikayat ang mga guro na magtala ng mga kaugnay na obserbasyon o anomang kritikal na kaganapan sa pagtuturo na nakakaimpluwensya sa pagkamit ng mga layunin ng aralin. Maaaring gamitin o baguhin ang ibinigay na template sa pagtatala ng mga kapansin-pansing lugar o alalahanin sa pagtuturo. Bilang karagdagan, ang mga tala dito ay maaari ding maging isa mga gawain na ipagpapatuloy sa susunod na
	<i>Estratehiya</i>			
	<i>Kagamitan</i>			
	<i>Pakikilahok ng mga Mag-aaral</i>			
	<i>At iba pa</i>			

				araw o mga karagdagang aktibidad na kailangan.
C. Pagninilay	<i>Gabay sa Pagninilay:</i> ▪ <u>Prinsipyo sa pagtuturo</u> <i>Anong prinsipyo at paniniwala ang naging bahagi ng ginawa sa aralin?</i> - <i>Bakit dapat ituro ang aralin sa paraang aking ginawa?</i> ▪ <u>Mag-aaral</u> <i>Anong gampanin ng mga mag-aaral sa aralin?</i> - <i>Ano at paano natuto ang mga mag-aaral?</i> ▪ <u>Pagtanaw sa Inaasahan</u> <i>Ano ang aking nagawang kakaiba?</i> - <i>Ano ang maaari kong pang gawin sa susunod?</i>			Ang mga entry sa seksyong ito ay mga pagninilay ng guro tungkol sa pagpapatupad ng buong aralin, na magsisilbing input para sa pagsasagawa ng LAC/Collab sessions. Maaaring gamitin o baguhin ang ibinigay na mga gabay na tanong sa pagkuha ng mga insight ng guro.